

- 2p 17 Hieronder volgen vijf uitspraken over de effecten van literatuur op lezers.
Welke twee uitspraken passen het best bij de inhoud van de tekst?
Noteer de nummers van de twee juiste uitspraken.

- 1 De empathische gevoelens die lezers tijdens het lezen van literatuur ervaren, zijn voornamelijk positief.
- 2 Het lezen van toegankelijke literatuur kan bij lezers net zo goed empathische vermogens opwekken als het lezen van ontoegankelijke literatuur.
- 3 Literaire teksten kunnen lezers laten nadenken over menselijke gevoelens en gedachten.
- 4 Literaire teksten zijn belangrijk doordat ze lezers kunnen confronteren met het paradoxale en complexe karakter van het leven.
- 5 Vooral meer hoogwaardige literaire genres zijn geschikt voor het opwekken van empathische vermogens bij lezers.

Lees tekstfragment 1.

- 1p 18 Komt de hoofdgedachte van tekstfragment 1 *wel* of *niet* overeen met de hoofdgedachte van tekst 1? Leg je antwoord uit.

In tekstfragment 1 wordt onder meer besproken welk genre teksten mogelijk empathie opwekt.

- 1p 19 Komen de uitspraken over het effect van genre op empathie vooral *wel* of vooral *niet* overeen met de inhoud van tekst 1? Leg je antwoord uit.

Deel 2

Tekst 2 Goede smaak is authentieke smaak, maar hoe kun je nog authentiek zijn?

Lees tekst 2.

- 2p 20 In alinea 2 worden twee tegengestelde invullingen van 'smaak' besproken.
Vat deze twee invullingen samen door onderstaande zinnen aan te vullen met steeds *maximaal twee* woorden.

Neem de nummers uit de zinnen over en zet daarachter je antwoord.

Goede smaak ontstaat in wezen vooral door je te richten op ...(1)...
Tegenwoordig ontstaat smaak vaak vooral doordat mensen zich juist richten op ...(2)...

“Als ik over smaak praat, begin ik graag over mijn theorie van het ‘keukentrapje van de goede smaak’. Dat trapje heeft drie treden.” (regels 35-39)

- 3p 21 Vat elke trede van het trapje samen. Baseer je antwoord op alinea 3 tot en met 7.
Gebruik geen beeldspraak of voorbeelden, geef antwoord in volledige zinnen en gebruik voor je antwoord in totaal niet meer dan 40 woorden.

Met het woordgebruik in alinea 4 tot en met 7 wordt consequent een algemeen kritiekpunt benadrukt op kunstliefhebbers op de tweede en derde trede van het keukentrapje. Dit kritiekpunt wordt in deze alinea’s slechts één keer expliciet in een woordgroep benoemd.

- 1p 22 Citeer deze woordgroep.

In alinea 3 tot en met 8 wordt een spottende houding aangenomen tegenover kunstliefhebbers op de tweede en derde trede.

- 2p 23 In welke drie van onderstaande citaten is duidelijk **geen** sprake van deze spottende houding tegenover kunstliefhebbers, gelet op de inhoud van deze alinea’s?

Noteer de nummers van de drie juiste citaten.

- 1 “Dat trapje heeft drie treden.” (regels 38-39)
- 2 “Doe mij maar [*insert* ondoordringbaarder componist].” (regels 50-51)
- 3 “*Juist* Mozart is voor de kenner een hele grote.” (regels 61-62)
- 4 “In gesprekken over Russische klassiekers (in die prachtige dundrukuitgaven een robuuste markering van goede smaak) zie je dit vaak gebeuren met Dostojevski.” (regels 63-67)
- 5 “Fjodor Dostojevski, dat is een belangrijke Russische schrijver van dikke humorloze boeken” (regels 69-71)
- 6 “Britney Spears staat ook vaak op het trapje.” (regels 85-86)
- 7 “Tot je op de derde trede staat, waar je de onvermijdelijke man aantreft die, enthousiast over zijn eigen on-ironische oprechtheid hierover, uitlegt (...)” (regels 89-94)
- 8 “En het is ook een goed nummer.” (regel 96)

“Uit het doolhof van de ‘goede smaak’ ontsnap je niet.” (regels 112-113)

- 2p 24 Leg de beeldspraak in dit citaat in haar geheel uit, gelet op de strekking van alinea 8 tot en met 10.
Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord in totaal niet meer dan 40 woorden.

Uit alinea 8 tot en met 10 zijn nog een vierde en een vijfde trede van het keukentrapje af te leiden.

- 3p **25** Geef deze vierde en vijfde trede weer, én de misvatting die aan de vierde trede is verbonden.

Neem de nummers uit onderstaande tabel over en zet daarachter je antwoord.

	beschrijving van trede	misvatting bij trede
de vierde trede	1a	1b
de vijfde trede	2a	<niet van toepassing>

Hieronder staan vijf situaties waarin personen kunst waarderen.

- 2p **26** Geef per situatie aan of hier sprake is van de eerste, tweede of derde trede van goede smaak, óf dat dit niet te beoordelen is, gelet op de tekst. Neem de nummers van de situaties over en noteer daarachter *eerste*, *tweede*, *derde* of *niet te beoordelen*.

- 1 Een vriendin vindt de muziek van een wereldberoemde artiest erg goed en weerlegt eenvoudig de kritiek van anderen dat deze artiest weinig verfijnd zou zijn.
- 2 Iemand benadrukt dat hij alleen nog maar luistert naar werk van onbekende Slowaakse componisten en niet meer naar bekende.
- 3 Op een verjaardagsfeest weigert iemand om het over goede smaak te hebben.
- 4 Veel mensen waarderen een gemakkelijk in het gehoor liggend muziekstuk van een klassieke componist dat in een reclame is gebruikt.
- 5 Zonder voor de eigen smaak uit te komen, praat iemand mee over wat goede muziek is.

Stel, je wilt tekst 2 gebruiken in je voorbereiding op een eindopdracht bij het schoolvak Nederlands: het schrijven van een beschouwing over de ontwikkeling van goede smaak.

Je hebt sterke bedenkingen bij de betrouwbaarheid van tekst 2 als bron voor je eindopdracht. Daarom reflecteer je kritisch op de drie informatiebronnen die de auteur van tekst 2 heeft gebruikt, gelet op wat in de tekst hierover wordt gezegd.

- 3p **27** Selecteer uit onderstaande lijst de drie informatiebronnen, en geef per informatiebron de reden waarom deze als onvoldoende betrouwbaar kan worden gezien, gelet op wat in tekst 2 hierover wordt gezegd. Noteer de nummers van de drie juiste informatiebronnen en zet daarachter telkens de reden.

Informatiebronnen:

- 1 breed literatuuronderzoek
- 2 een gesprek met een vriend
- 3 een interview met een deskundige
- 4 een non-fictieboek
- 5 enquêtes en vragenlijsten
- 6 opnames en beeldanalyses
- 7 persoonlijke reflecties
- 8 straatinterviews
- 9 wetenschappelijke rapporten

“Je bent nu gewoon een boek van Bourdieu aan het navertellen. Lees La Distinction.” (regels 118-121)
Je kent Bourdieus werk niet en besluit daarom informatie over hem te zoeken op Wikipedia (tekstfragment 2) en de inhoud daarvan te vergelijken met de beschrijving van diens werk in tekst 2.

Lees tekstfragment 2.

Op grond van tekstfragment 2 constateer je dat Bourdieus denken over smaak niet in alle opzichten recht wordt gedaan in alinea 10 van tekst 2.

- 2p **28** Geef één reden waarom het denken van Bourdieu *wel* recht wordt gedaan, en één reden waarom *niet*, gelet op tekstfragment 2. Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord in totaal niet meer dan 40 woorden.